

ERMENİSTAN'IN ÜÇÜNCÜ TARAFLARIN DESTEĞİ İLE BARIŞ KOŞULLARINI LEHİNE ÇEVİRME ÇABALARI

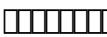
İlaha KHANTAMİROVA

Analiz No : 2025 / 53

17.12.2025

8 Ağustos 2025 Washington görüşmeleri ve sonrasında Azerbaycan ile Ermenistanın yaptığı açıklamalar ve attığı adımlar, her iki tarafın yıllara dayanan çatışmayı sonlandırmaya istekli olduğunu göstermiştir. Nihai bir barış antlaşması hâlâ imzalanmamış olsa da TRİPP ulaşım projesinin hayata geçirilmesine yönelik girişimler; son aylarda Azerbaycanın Ermenistana karşı savaş ve işgal nedeniyle 1990dan bu yana uyguladığı kargo kısıtlamalarını kaldırması[1] ve ardından Ermenistana Gürcistan üzerinden ilk yakıt transitini gerçekleştirmesi[2], barış için atılan adımların yalnızca kâğıt üzerinde kalmadığını, pratikte de uygulanmaya başlandığını ortaya koymuştur.

Bütün bunlar yaşanırken, arka planda Ermenistan ile Azerbaycan arasında sözlü tartışmaların hâlâ devam ettiği görülmektedir. Devlet yetkilileri düzeyinde yürütülen bu tartışmalarda Batı Azerbaycan meselesi ve TRİPP projesinin Azerbaycan tarafından zaman zaman Zengezur Koridoru olarak anımsanması gibi konular öne çıkmaktadır. Ayrıca, Karabağ toprakları kurtarıldıktan sonra burada kalmayı kabul etmeyip Ermenistana taşınan Ermenilerin yerleşmesi ve kendilerinin mülteci olarak tanımlanması meselesi ile Karabağ Savaşı sırasında sivillere karşı suç işleyen bazı Ermeni gruplarının Azerbaycanda yargılanması gibi başlıklar, Ermenistan tarafından sık sık hatırlatılan konular arasındadır.

Söz konusu tartışmalar sürerken, barış ve iş birliği mesajları da zaman zaman öne çıkıyor. 23. Doha Forumundaki Ermenistan Kalıcı Barışı: Washington Mutabakatı ve Ortak Gelecek panelindeki açıklamalar ve panel sonrasında Azerbaycan Cumhurbaşkanı Yardımcısı Hikmet Hacıyev ve Ermenistan Güvenlik Konseyi Sekreteri Armen Grigoryanın Euronewse verdikleri mülakat[3] buna örnek oldu. Taraflar bu açıklamalarda, güveni artıracak adımların atılacağı, Güney Kafkasyanın barış ve refah bölgesine dönüştürülebileceği ve sürecin kalıcı olacağı yönünde mesajlar verdi. Ancak son haftalarda yaşanan gelişmeler, çözümü bekleyen bazı başlıkların hâlâ masada olduğunu ve tartışmaların kolayca kapanmayacağını yeniden gösterdi.

DOHA, görüşmesinin hemen ardından Azerbaycan Dış İşleri Bakanlığı Ermenistan ve Avrupa Birliği arasında 2 Aralık 2025de Brükselde yapılan Ortak Konseyin 6. Toplantısı sonucunda imzalanan Avrupa Birliği-Ermenistan Ortaklığı Stratejik Gündemi başlıklı belgeye itiraz eden bir yorumda bulundu. İtiraz edilen ilk nokta, ortaklık belgesinin girişinde ve bazı bölümlerinde kullanılan Azerbaycan'ın askeri operasyonları nedeniyle yerinden edilmiş Karabağ Ermenileri ifadesi oldu. Azerbaycan tarafı, yeniden entegrasyon planını reddettikten sonra Ermenistana gönüllü olarak göç eden bu grubun mülteci statüsüne dahil edilmesini ve konunun AB [] ortaklığının önceliklerinden biri hâline getirilmesini kabul etmediği açıklamasında bulundu.

Bir diğer tartışmalı unsur ise, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçlarından yargılanarak mahkûm edilen Ermeni kökenli kişilerin belgede tutuklu kategorisine alınması ve serbest bırakılmalarının ayrıca bir öncelik olarak belirtilmesi oldu. Azerbaycan Dış İşleri Bakanlığı, bu meselelerin doğrudan Azerbaycan [] ilişkilerine ait olduğunu, tamamen ikili nitelik taşıyan bu konuların üçüncü taraflarca gündeme getirilmesinin mantıksız bir yaklaşım olduğunu vurguladı. Bakanlık ayrıca, Azerbaycanın Ermenistana karşı sahip olduğu meşru hukuki taleplerin göz ardı edildiğini belirtti[4]. Washington barış anlaşmasında tarafların bu tür iddiaları karşılıklı olarak geri çekeceğine dair hüküm dikkate alındığında, AB [] belgesinin benzer konuları yeniden gündeme taşınması, Bakü tarafından barış süreciyle çelişen bir adım olarak değerlendirildi.

Azerbaycan Dış İşleri Bakanlığının dikkat çektiği bir diğer başlık, Ermenistanın Washington görüşmelerinde paraflanan anlaşmanın 7. maddesini ihlal ettiği iddiası oldu. Bu maddeye göre taraflar, sınırlarında üçüncü taraf güçlerin konuşlandırılmayacağı konusunda karşılıklı taahhütte bulunmuştu. Baküye göre Ermenistan, bu hükmü ihlal ederek AB Dış İşleri Konseyinin 20 Şubat 2023 tarihli kararıyla kurulan ve sınır bölgelerine yerleştirilen ABnin Ermenistan Misyonunu (EUMA)[5] kabul etmekle anlaşmayı bozdu. EUMANın çatışmadan etkilenen alanlarda insan güvenliğine katkı ve taraflar arasında güven inşası amacıyla görevlendirildiği bilinse de Bakü, bu misyonu açık biçimde üçüncü taraf güç olarak niteliyor.

Bununla birlikte, EUMANın barış sürecine nasıl bir katkı sağlayacağı konusu da tartışmalıdır. Nitekim AB, Karabağ çatışmasının başlangıcından itibaren çeşitli dönemlerde açıklamalar yapmış ve arabuluculuk girişimlerinde bulunmuş olsa da 1990lardan bugüne somut bir çözüm üretilmemiştir. Bu geçmiş tablo dikkate alındığında, EUMANın mevcut normalleşme sürecine nasıl destek olacağı belirsizdir. Dahası, bölgede ekonomik entegrasyon ve ulaştırma projeleri üzerinden ilerleyen yeni iş birliği arayışları göz önüne alındığında, EUMANın rolünün ve sahadaki etkisinin yeniden değerlendirilmesinde fayda bulunmaktadır.

Ermenistanın Avrupa ile yakınlaşma çabalarını artırdığı bu dönemde, konuyu daha geniş bir çerçeveden değerlendirmek önem taşıyor. Bu süreç hem Paşinyan hükümetinin yaklaşımını anlamak hem de küresel ölçekte yaşanan dengesizlikleri doğru yorumlamak açısından kritiktir.

Paşinyan ve hükümet üyeleri son haftalarda Avrupa başkentlerinde peş peşe görüşmeler

yaparak ilişkileri sıkılaştırma yönünde adımlar atıyor. Paşinyanın Almanya Başbakanı Friedrich Merz ile gerçekleştirdiği görüşme de bu diplomatik yoğunluğun bir parçası olarak dikkat çekti. Ermenistanın Avrupa ile kurduğu bu yakın temaslar, kısa vadede ülkenin ekonomik kalkınması ve siyasi konumunu güçlendirme hedefi açısından olumlu değerlendirilebilir.

Ancak gelişmeleri yalnızca Ermenistan odaklı değerlendirmek yeterli değildir. Küresel, özellikle Rusya [1] Savaşı bağlamında, ABD ve AB arasındaki ilişkiler son derece gergin bir noktaya gelmiş durumdadır. Trumpın Avrupayı eleştiren açıklamaları sürerken Almanyanın hızlı şekilde silahlanması, ilişkilerdeki kırılma daha da artırıyor. Almanya Başbakanı bir yandan ABDye güvenemeyeceklerini açıkça ifade ederken, diğer yandan Trumpın doğrudan arabuluculuk ettiği ve adını verdiği ulaşım güzergâhının açılmasını olumlu değerlendiriyor; ayrıca taraf ülkelerden biri olan Ermenistanla iş birliğine açık olduğunu vurguluyor.

Nikol Paşinyanın barışa yönelik açıklamaları ile bu doğrultuda attığı adımlar arasındaki çelişki, aslında yeni bir durum değildir. Barışa giden süreçte diaspora ve kilise gibi muhalif güçleri karşısına alan Paşinyanın son dönemdeki girişimleri, barış sürecini tehdit eder nitelik taşımaktadır. Ancak Nikol Paşinyanın bugüne değin başarıyla sürdürdüğü eylemden ziyade söylem politikası çerçevesinde gelişmelere uyum sağlayarak kendince bir denge kurma politikasını sürdürdüğü de söylenebilir.

*Görsel: the New Union Post

[1] Azerbaycan'dan Ermenistan'a kargo taşımacılığında tüm kısıtlamalar kaldırıldı, 12 Aralık 2025, <https://www.trtavaz.com.tr/haber/tur/turkistandan/azerbaycandan-ermenistana-kargo-tasimaciliginda-tum-kisitlamalar-kaldirildi/68f88d1fcb192ad8b9036aba>

[2] Kobakhidze, Azerbaycandan Ermenistana yapılacak ilk yakıt transitinin Gürcistan üzerinden ücretsiz gerçekleştirilmesi talimatını verdi, 12 Aralık 2025, <https://armenpress.am/tr/article/1237057>

[3] Özel Haber: Ermenistan ve Azerbaycan barış müzakerecileri ilk kez Euronews röportajında buluştu, 12 Aralık 2025, <https://tr.euronews.com/2025/12/09/ozel-haber-ermenistan-ve-azerbaycan-baris-muzakerecileri-ilk-kez-euronews-roportajinda-bul>

[4] Azərbaycan XİN-dən Aİ-Ermənistan Strateji Gündəliyinə kəskin etiraz, 12 Aralık 2025, https://azertag.az/xeber/azerbaycan_xin_den_ai_ermenistan_strateji_gundeliyine_keskin_etiraz-3906707

[5] About European Union Mission in Armenia, 12 Aralık 2025, https://www.eeas.europa.eu/euma/about-european-union-mission-armenia_en?s=410283

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: KHANTAMİROVA, İlaha. 2026. "ERMENİSTAN'IN ÜÇÜNCÜ TARAFLARIN DESTEĞİ İLE BARIŞ KOŞULLARINI LEHİNE ÇEVİRME ÇABALARI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2025 / 53. Aralık 17. Erişim Haziran 09, 2026. <https://avimbulten.org/tr/Analiz/ERMENISTAN-IN-UCUNCU-TARAFLARIN-DESTEGI-ILE-BARIS-KOSULLARINI-LEHINE-CEVIRME-CABALARI>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

 @avimorgtr

 <https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır